

Elitų Europa: tapatybių ir interesų kaleidoskopas

Vaida Jankauskaitė

*Kauno technologijos universitetas
K. Donelaičio g. 73, Kaunas*

crossref <http://dx.doi.org/10.5755/j01.ppa.14.1.11407>

Matonytė, I.; Morkevičius, V. *Elitų Europa: tapatybių ir interesų kaleidoskopas*. Vilnius: Fridas, 2013.

Didėjant Europos integracijai kartu keičiasi ir Europos Sąjungos (toliau – ES) projekto prigimtis. Šiandien beveik tris dešimtis narių turinti ES nebėra tokia, kokia buvo 1957 m., sukurta šešių valstybių. Europos Sąjungos blokas nėra vienalytis darinys ne tik dėl jame koegzistuojančių „persiklojančių bendrijų“ – Euro zonos narių, Šengeno erdvės narių ir NATO narių, – bet ir dėl socialinio, politinio ir kultūrinio heterogeniškumo. Tad ieškoti bendrų interesų yra opi problema nacionaliniam, kartu ir ES elitui.

Irminos Matonytės ir Vaido Morkevičiaus monografija remiasi teiginiu, jog nors ES projektas išskirtinai priklauso šalių narių elitui, Europos integraciją formuojančios elito idėjos, vertybės ir požiūriai nėra vienodi. Visgi vienu iš monografijos tikslų autoriai nurodo siekį atrasti ir aprašyti bendrus nacionalinio elito taškus rengiant Europos projektą. Monografijos pagrindą sudaro 2005–2009 m. Europos Komisijos 6 Bendrosios programos finansuoto mokslinio projekto „IntUne: Integruoti ar vieningi? Pilietybės paieškos vis artimesnėje Europoje“ duomenų analizė ir interpretacija.

Monografiją sudaro keturios dalys (teorinė, empirinė, apibendrinimas ir priedai). Pirmoje knygos dalyje pateikiami teoriniai elito tyrimų problematikos aspektai, išdėstyti Europos studijose. Antroji knygos dalis skirta empirinių duomenų analizei ir interpretacijai. Ją sudaro keturi savarankiški poskyriai, kuriuose sprendžiama skirtinga mokslinė problema. Kiekvienas poskyris turi aiškią struktūrą: pateikiamos teorinės įžvalgos, hipotezės, duomenų analizė ir interpretacija bei apibendrinimas. Empirinėje monografijos dalyje pateikiami Europos Sąjungos valstybių narių elito ir masių požiūrių į europinę ir tautinę tapatybę analizė ir palyginimas (pirmasis poskyris). Kituose poskyriuose mokslininkai pastebi, kiek europietiškas ES valstybių narių elitas (antrasis poskyris), kokios, jų manymu, kyla grėsmės vieningai Europai (trečias poskyris) ir koks yra nacionalinio elito požiūris į Europos Sąjungos valdyseną (ketvirtas poskyris). Šiuo atveju svarbu pabrėžti, kad monografija išsiskiria naudojamų empirinių duomenų gausa: nagrinėjami duomenys, surinkti 17-oje ES

valstybių narių dviem etapais – 2007 ir 2009 m. Apklausoje dalyvavo keturių skirtingų segmentų ES valstybių narių elitas: politinio, ekonominio, žiniasklaidos ir profesinių sąjungų elito atstovai. Monografija yra ypač vertinga ir lyginamuoju požiūriu, nes tirtos šalys pasižymi skirtingomis geopolitinėmis charakteristikomis (studija apima senąsias ir naujas ES nares, Pietų ir Šiaurės Europos kultūras, skirtingo dydžio valstybes) bei socialinėmis ir kultūrinėmis patirtimis.

Ši monografija yra tarpnacionalinė lyginamoji Europos Sąjungos elito studija, kurioje gausu unikalių empirinių duomenų analizės ir interpretacijos. Ji ypač vertinga lyginamuoju požiūriu, nes tiriamosios šalys pasižymi skirtinga narystės ES patirtimi (trukme), skiriasi savo dydžiu ir geografine padėtimi bei kultūrinėmis, socialinėmis ir politinėmis patirtimis. Ypatingas monografijos pranašumas yra ir tas, kad empirinėje knygos dalyje aptarti jau atlikti empiriniai tyrimai, pateiktas kritinis požiūris į pasirinktus teorinius metmenis. Tai rodo neabejotiną autorių mokslinę kompetenciją ir patirtį bei tiriamojo objekto išmanymą. Svarbu paminėti ir tai, jog, nepaisant gausių empirinių duomenų ir teorinių prieigų, autoriai išlaiko nuoseklumą ir aiškų minties dėstymą. Atsižvelgiant į Lietuvos autorių neretai mėgstamą nacionalinių atvejų analizę ir į tai, kad Lietuvos mokslinės minties tendencija – valstybę matyti visuminiame ES integracijos kontekste analizuojant „techninius“ Lietuvos eurointegracijos aspektus, ši monografija, kurioje aptariamos Europos elito tapatybės ir vertybinės orientacijos, reikšmingai papildo Lietuvos mokslinę literatūrą konkrečiai elito ir bendrai Europos studijų srityje.

Vaida Jankauskaitė – Kauno technologijos universiteto Viešosios politikos ir administravimo instituto sociologijos studijų programos doktorantė.

E. paštas: vaida.jankauskaite@ktu.edu

Vaida Jankauskaitė, a doctoral student in sociology at the Institute of Public Policy and Administration, Kaunas University of Technology.

E-mail: vaida.jankauskaite@ktu.edu

Apžvalga įteikta redakcijai 2015 m. vasario mėn.; parengta spaudai 2015 m. kovo mėn.